

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoš tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zapre reklamacije so poštne proste.

Huda obsodba.

Moč nemškega naroda propada. To opazujemo tudi mi ob naših nemško-slovenskih mejah. Z lastno močjo Nemci ne napredujejo več in ne prodirajo. Širi se nemštvo samo s poturicami, z odpadniki od slovenskega ljudstva. Pač pa vidimo, da se mlada in žilava slovenska moč ob meji med Radgono, Spielfeldom in Mariborom že krepko zajeda v nemško telo. Tudi Nemci to vidijo in čutijo. Zato so si ustanovili zloglasno »Südmarko« in ob mejah z njeno pomočjo začeli naseljevati — nemške protestante iz rajha. Glavni naskok pomembnevalne politike mora občutiti št. Ili v Slov. goricah. Že blizu milijon so vrgli Nemci v št. Ili, toda hvala Bogu, Slovenci se še držijo. Pač pa je začel smrad gnjilobe prihajati iz nemškega tabora v št. Iliju in v okolici. To nam je pokazala sodnijska obravnava dne 6. t. m. v Mariboru.

Zakonska dvojica Seifert je kupila Puksekovo posestvo pri Zgornji Sv. Kunjoti. Doma sta iz Badenskega, kjer jih je vlovil südmarkin agent ter jima slikal nebesa ob nemško-slovenski meji. Stariši so ju svarili, toda izseljevalni nagon jih je že imel v krempljih. Posestvo je stalo 27.000 kron. Od tega bi naj ostalo vknjiženega 13.500 K kot dolg hranilnici, 2500 K bi naj Seifert izplačala, 2000 bi darovala »Südmarka«, a ostalo bi se naj odplačevalo v letnih obrokih. Toda darilo »Südmarke« je — goljufija, kajti za vsoto, ki jo podeli »Südmarka«, se posestvo višje ceni. Ko sta prišla zakonska Seifert, sta takoj uvidela, da sta ogoljufana. Sedem oravov najboljših zemlje je bilo že prej odprodano. Gozd je bil skoro popolnoma posekan, njive izrabljene, travniki zanemarjeni; hiša in gospodarsko poslopje je bilo v najslabšem stanju, svinjskega hleva sploh ni bilo, istotako ne kurnika in nobenega stranišča. Ker sta se upirala, se je sklenila z njima najemninska pogodba. Plaćevati sta morala »Südmarki« visoko najemnino letnih 1200 K. Ves svoj denar sta vtaknila v gospodarstvo, toda zaman, stroški so bili preveliki. Zato sta odpovedala najemnino. Toda »Südmarka« jih je pregovorila, naj še ostaneta vsaj čez zimo. In ostala sta.

Toda kaj je naredila sedaj plemenita nemška »Südmarka«. V sredi zime je najemnikoma naenkrat odpovedala ter zahtevala, da odideta z vsem v 14 dneh. Sredi zime in v 14 dneh. Zdaj sta se zatekla k sodišču ter zahtevala, da se odloči rok do 16. marca. Sodišče jima je ugodilo ter s tem obsodilo — »Südmarko«. Kmetica Seifert je pri sodnijski obravnavi izrekla proti zastopniku »Südmarke« te-le besede: »Šindeli! Najprej izvabite ljudi z neresničnim opisovanjem iz domovine, potem pa jih spravite ob to, kar so si težko pridržali in prihranili. Fej, sramovati bi se morali!«

Govorimo s praviimi narodnimi dejanji!

Slovenci radi tožimo, pa premalo jih je, ki bi z dejanskim delom kaj žrtvovali se za ljudstvo. Naša organizacija je bila, ki je vedno kazala na pot teh žrtv, ona je dvignila ljudsko izobraževalno delo, ona je prva dvignila s tem pravo slovensko narodno samopomoč. Če bi razvoj slovenskega ljudstva bil odvisen od liberalnih omizij in liberalnih redakcij, bi zavednost slovenska še do tja ne segala, kamor sega ljubljanska megla. Ogromna večina dejanskega narodnega dela leži na ramah naših somišljenikov — posebno slovenskih duhovnikov na Koroškem in na mladem našem naraščanju na spodnještajerskih mejah. Sedanja položaja slovenskega naroda pa kliče še vedno več moči na to delo. S tem delom se praktično pripravljamo bodočnost našega naroda. Vse drugo delo in vsi nastopi ne bodo imeli sedaj mnogo vspeha. Naše mnenje je: v prvi vrsti vsi, ki čutite količkaj moči v sebi — na pomoč naši izobraževalni organizaciji, na pomoč »Slovenskim krščanskim socialnim zvezam« na Koroškem, Štajerskem, Primorskem in Kranjskem! To delo naj se pomladi, oživl! Podrobnega dela

Delavci podrobnega dela res ne bodo preveč svetili, pa imeli bodo zavest, da so kaj resnega in resničnega storili za bodočnost svojega naroda. Na še večje delo pa tudi za »Slov. Stražo!« Vprašajte obmejne Slovence, kdo največ sedaj dela za koroške Slovence. Dobili bode odgovor: »Slovenska Straža!« Nanjo se opirajo obmejni Slovenci v prvi vrsti, od kričavih slovenskih liberalcev so dobili doslej samo prazne besede in mnogo bridkih skušnj in prevar. Z vsakim darom »Slovenski Straži« koristite narodu več kot z najbolj plamtečim narodnim govorom! Najboljša slovenska dejanja so podrobno narodno delo, zato se mora v tem oziru storiti vse, kar je v močeh Slovencev, ki nesebično ljubijo svoj narod in bodočnost slovenskega naroda bo drugačna, kakršno si mislijo naši narodni nasprotniki!

Liberalci, narodni škodljivci.

Kadarkoli »Slovenec« odločno povzdigne svoj glas za pravice slovenskega naroda, takoj pridejo liberalni listi in kriče: »Vidite, »Slovenec« pravi, da S. L. S. ne stori svoje dolžnosti.« Tako izrabljajo liberalci vsako besedo za svoje napade, če mi konstatiramo, da Slovenci nimamo vsled pritiska močne nemško-narodne parlamentarne zveze in deloma tudi nemških krščanskih socialcev vselej vspehov pri najprimitivnejših narodnih zahtevah, in zahtevamo, da se z ozirom na to strune napo, tedaj liberalni listi nimajo nujnejšega, da to samo strankarsko izrabljajo. Liberalni listi pri tem otvorijo ogenj na stranko, ki narodni naši poziciji ne bode koristil. Taka je resnost liberalne politike.

Taka je sedaj ena stran liberalnega časopisa. Na drugi strani nas pa zmerja s »hinavci«. Na drugi strani se liberalci pokajo na narodna prsa, da kar — otlo doni. Na papirju so vam ti ljudje narodnjaki, da se blišče v vseh treh narodnih barvah, tam kjer imajo sami moč, pa Nemcem povsod popuščajo. Pri poročilu iz zadnje seje dež. odbora smo to posebno občutili. Deželni odbor odklanja zahtevo nemških tržiških tovarnarjev po nemških računih in dopisih, — mestni magistrat ljubljanski pa sipa Nemcem samonemške račune. Na mestnem magistratu ljubljanskem se v času, ko Slovenec na celovškem kolodvoru ne dobi niti voznega listka v slovenskem jeziku, vabijo k obč. seji nemški občinski svetniki s samonemškimi vabilii. Zadnjič je celo »Dan« kaj značilno konstatiral o poslovanju na mestnem magistratu: »Prošnje »Schulvereinskega« otroškega vrtca se vedno takoj in ugodno rešujejo. To se je zgodilo v kulturnem središču v »beli« Ljubljani.« — Mi pa k temu pravimo: pripravljajte se v Ljubljani, v katere imenu kričita »Dan« in »Narod«, še nekaj hujšega! V času, ko se slovenskim otrokom na meji pod kaznijo prepoveduje slovensko govoriti, se v Ljubljani pripravljata zgradba nove mestne nemške šole na mestne stroške!

In sedaj vprašamo resne ljudi: Ali moremo skupaj s takimi ljudmi, ki se ob resnih trenutkih tako obnašajo? Nam je bilo vedno resno in pošteno za koristi slovenskega naroda, zato nam naša vest velevala, storiti samo eno: S. L. S. bodi močna dovolj, da ji bo mogoče sami vspešno se boriti za slovenske interese, kljub temu, da ji ravno takozvani narodni kričarji ob vsakem njenem koraku za narodne koristi mečejo polena pod noge. Kranjski liberalci doslej obmejnimi Slovencem še niso nikdar pomagali in s svojim obnašanjem jim tudi sedaj samo škodujejo.

Iz Ljubljane.

Ij Najnovejša sokolska protica, zena demonstracija. Slovenski Sokol vedno bolj kaže, da je udinjan svobodomiseltvu. Svobodomiseltvu je glavni cilj boj proti križu. Proč od križa, je bojni klic svobodomiseltva. Da bi svobodomiseltstvo doseglo svoj cilj, se uriva v razne organizacije, ki so bile časih splošno narodne; pri tem računa

organizaciji, lahko dobra maska za namevne svobodomiseltstva. Res se dobe še dobri ljudje, ki jih spomini na stare čase sokolstva begajo, da ne vidijo sedanjega razvoja teh društev. Te dni pa je slovensko sokolstvo pričelo na nastopom, ki bo menda tuči največjim naivnežem odprl oči. V soboto je bil pogreb g. nadsvetnika Višnjikarja. Udeležil se je pogreba tudi ljubljanski Sokol. Dosedaj je bila vedno navada, da je mrtvaški spreved otvoril križ, za njim so šla društva in druge korporacije. Sokol pa je sedaj nakrat zavzel stališče, da hoče iti pred križem, da za križem ne gr. in tako je demonstrativno proti križu slovenski Sokol v soboto dne 7. februarja prvič nastopil. Ne vemo, če bodo take demonstracije ljube žalujočim, katerih tolažnik v bridkih urah je ravno Križani, ne vemo, če bo namestu Njega, jim duše lajšala sokolska demonstracija. Beležimo to najnovejšo sokolsko demonstracijo in najodločnejše proti njej protestiramo. — Pristavljamo, da se je zgoraj omenjene demonstracije udeležil tudi ribniški Sokol.

Balkanskega vprašanja treli del.

Balkansko vprašanje, ki je tako velikega pomena za našo državo, je stopilo danes v svojo tretjo fazo.

Začetkom leta 1912. se je pod protektoratom Rusije sklenila balkanska zveza med Srbijo, Bulgarijo in Grčijo, koncem leta pa je izbruhnila vojna zoper Turčijo, ki se je začetkom leta 1913. končala s tem, da je Turčija v predmirovnem protokolu zaveznikom odstopila vse svoje evropske province do erte Enos — Midia. Medtem je trozveza, da razbije balkansko zvezo, ki jo je Rusija ustvarila, neposredno, pa tudi v interesu Avstrije in Italije, ustanovila neodvisno Albanijo, ki bi se bila imela po načrtu zaveznikov med Srbijo in Grčijo razdeliti. Obenem je tudi dosegla, da se je pripadnost egejskih otokov položila v roke veselam, ker je Italija upala, da se ji na ta način morebiti le posreči obdržati takozvano dvanajsterootočje, zasedeno od Italije od početka libijske vojske.

Posledica ustanovitve samostojne Albanije je bila ta, da so se balkanski zavezniki sprli. Srbija in Grčija, oškodovani ob jedranskem morju, sta iskali odškodnine v Makedoniji, ozir. Trakiji, ki sta bili v glavnem namenjeni za Bulgarijo. To priložilo je izrabila Rumunija, da ugrabi Bulgarom Dotrudžo in prišlo je do vojske med zavezniki sredi leta 1913. Konec je bil bucareški mir, ki je Balkan v glavnem porazdelil po željah Rumunije, ki je v tem oziru zasledovala popolnoma samosvojo politiko. S tem pa se je okoristila že popolnoma poražena Turčija in si vzela nazaj Odrin.

Bulgarija, globoko prevarana v vseh svojih načrtih in pričakovanjih, je spremeniila vsled tega svojo rusofilsko politiko in se naslonila na Avstrijo. Ker se ji ni posrečilo doseči revizije bucareškega miru potom veselil, se je ozrla po Turčiji. Ta je namreč imela obračunati še z Grčijo. Sicer je sklenila tudi z njo mir kakor ga je z Bulgarsko, ko pa je prišlo vprašanje egejskih otokov na vrsto, je začela brusiti sabljo in se dogovarjati z Bulgarijo. Bila je nevarnost, da Turčija in Bulgarija bucareški mir izprevržeta. To pa ni bilo po volji Rusiji, ki se silno boji vsega, kar bi moglo zadeti Srbijo, njeno najljubšo varovanko. Začele so se znane konference v Peterburgu, kojih posledica je nov dogovor med Srbijo, Grčijo in Rumunijo, v prvi vrsti zato, da se Turčija oploši, kar se je tudi doseglo. To je sedanja, tretja, faza balkanskega vprašanja.

Kaj se pride, je v božjih rokah, da se pa precej predvideti. Tiče se pač v prvi vrsti naše države. Kar se je dozdej na Balkanu doigravalo, sicer ni v našo korist, pa tudi ne v našo škodo. Moralna izguba Avstrije na Balkanu je res da velikanska. Danes tudi Rumunij in Grki niso naši prijatelji, Srbija, avangarda Rusije, je močna, Bulgarija, ki bi se dala lažje za nas pridobiti, je in ostane oslabilena. Zdal je veliko

gariji zgodi. Tam se borita dve struji: avstrofilska, ki želi velike Bulgarije v škodo njenih sosedov, v prvi vrsti Srbije, in rusofilska, ki hoče balkansko zvezo v družbi z vsemi sosedi, izvzemši Turčijo. Če bi se ta reč uresničila, ni samo Turčija vnovič v nevarnosti, ampak bi se poželjivi pogledi Balkancev začeli ozirati tudi po naši državi. Dogodki, ki se bodo zdaj na Balkanu razvijali, so zato za nas velikanske važnosti in jih bo treba opazovati z veliko resnobo in pazljivostjo, dasi se bucareški mir za dogleđen čas ohrani. Odločitev glede nadaljnjega razvoja stvari leži zdaj v Sofiji.

Kam jadrarno?

Pogled v prihodnost držav je strašen. Dve reči rastejo silno hitro in žugata udušiti zlasti Evropo. Te dve reči sta vojaško breme in državni dolgovi. Oglejmo si danes samo te. Leta 1800 so imele države okroglo 12 in pol milijarde dolgov; leta 1850 že 42 in pol milijarde; leta 1900 pa 156 in pol milijarde; leta 1910 je bilo pa že 229 in pol milijarde dolgov, to je 229.000 milijonov frankov ali 217.000 milijonov K državnih dolgov. Ta dolg pa še vedno raste in sicer silno hitro in vedno hitreje, tako da bomo kmalu pri 250 milijardah.

Če bodo v tem razmerju rastle dolgov, ne bo končno od dohodkov države za druge namene ničesar ostalo. Vse države se zatekajo na Francosko, kot v najbogatejšo državo na svetu po denar. Ogromno bogatstvo Francoske sloni na izredni delavnosti in štedljivosti prebivalstva. Bogatstvo pospešuje rodovitnost zemlje, vinska kultura, luksuzindustrija, ki nadkrijuje vsa enaka podjetja drugih držav. Francozi imajo naložen svoj denar v inozemskih vrednostnih papirjih; Francoska je upnik celega sveta. Tako imajo Francozi v inozemskih papirjih naloženih čez 50 tisoč milijonov frankov. Dva tisoč milijonov frankov znašajo vsako leto obresti od tega kapitala, če računamo samo 4%, ki na Francosko nazaj prihajajo. Te obresti morajo inozemska industrija, inozemska podjetja plačevati Franciji. Pri znani štedljivosti Francozov ostane ta velikanski znesek dva tisoč milijonov zopet obrestonosno naložen. Odtod je razumljiv ta skoraj neusahljivi vir francoskega narodnega bogatstva, ki ravno sedaj z milijardnimi posojili preskrbuje skoraj vse evropske države razun Avstrije in Nemčije, katerim je iz političnih ozirov zaprt francoski denarni trg. Vsled tega bogatstva je pa tudi francoski vpliv na gospodarstvo in politiko izvanreden. V politiki se čuti francoski vpliv na mednarodni položaj posebnost v zadnjih letih. Še večji je pa ta vpliv na gospodarskem polju, posebnost v lastnem interesu, odkar se Francija drži pricipa, da posodi le oni državi svoj denar, ki ob enem tudi podpira njeno industrijo. Avstro-Ogrska je ob balkanski vojni največ trpela. Najvažnejša industrija države, železnica, je silno trpela. Nastala je depresija, kakor že dolgo ne, in pri tem denarna stiska, ker so se državi odrekli inozemski viri posojil. To neugodno stanje trajalo bode še naprej, posebnost ker sta Francija in Anglija nam nasprotni, Nemčija pa ima sama toliko denarnih potrebščin, da Avstrije nikakor ne more financijelno izdatno podpirati. Zato bo morala naša država biti zadovoljna, če bo dobila pod menj ugodnimi pogoji za najnужnejše potrebščine posojilo. Najboljši dokaz je obrestovanje naših industrijalnih papirjev. Papirji najboljših naših podjetij se komaj obrestujejo s 4%.

Kljub vsem tem žalostnim našim skušnjam se merodajni krogi ne streznejno. Stari kurs nezadovoljnosti narodov v Avstriji vsled sistematičnega zatiranja manjših narodov na račun Nemcev, Italijanov in Madjarov se nadaljuje. Kdo bo tedaj pričakoval zboljšanja teh žalostnih razmer, dokler narodi v Avstriji svoje najboljše moči izčrpavajo v medsebojnem boju? Vlada pa, namesto da bi skrbela za mirni, dosledni razvoj naših bogatih zakladov, porablja vsa svoja moč za to, da...